

ОСНОВНІ ФАКТОРИ ПЛАНУВАННЯ ТА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ В АПК

В.В.Аулін, Д.О.Великодний

Центральноукраїнський національний технічний університет

aulinvv@gmail.com

В процесі функціонування та планування транспортних послуг в агропромисловому комплексі (АПК) формується система планування транспортного обслуговування, яка повинна забезпечувати узгоджену діяльність всіх учасників та визначати оцінку факторів [1], що впливають на ефективність транспортно-логістичної системи (ТЛС).

Для оцінки забезпечення ефективного інструментарію функціонування і розвитку АПК серйозне значення має збалансованість, що обслуговує систему [2]. Особливо важливе значення має завершеність ефективної ТЛС при об'єднанні з транспортно-технологічними операціями [3], забезпечуючи розвиток заготівельної, внутрішньовиробничої, розподільчої логістик.

Реалізація логістичної концепції в АПК обумовлює діяльність ТЛС, спрямовану на більш раціональне управління потоковими процесами, сприяючи зниженню витрат і підвищуючи ефективність господарської діяльності. У процесі функціонування та планування ТЛС формується система транспортного обслуговування, яка забезпечує узгодженість діяльності всіх учасників та ефективність протікання транспортно-логістичних процесів (ТЛП) в АПК. Але, в умовах сучасного стану для перспективного розвитку ТЛС потрібно переглянути наявний підхід до планування транспортного обслуговування ресурсних потоків і потоків готової сільськогосподарської продукції. Формується необхідність теоретичного обґрунтування і практичних рекомендацій [4] з комплексного

аналізу функцій і об'єктів планування ТЛС з урахуванням факторів, що впливають на взаємозв'язок із зовнішнім середовищем та на взаємодію їх підсистем [5].

Для підвищення ефективності сучасного стану ТЛС в АПК самостійні транспортні підприємства або логістичні транспортні посередники повинні здійснювати комплекс послуг (організація й управління перевезеннями, обробка вантажу) відповідно до вимог логістики та вдосконалити наявний підхід заснований на розробці цілей та завдань стратегічного планування [6]. Такий підхід орієнтований переважно на фрагментарне виконання функцій планування підрозділами, інтереси яких не завжди збігаються при реалізації вироблених виробничих та інших стратегій. Наприклад, планування зниження логістичних витрат на транспортування шляхом створення великих запасів заходить у суперечність з плануванням їх мінімізації. Недостатня увага до формування універсальних логістичних підприємств, які повинні забезпечувати увесь комплекс логістичних операцій до структури логістичних витрат призводить до збільшення їх частки в собівартості транспортування. Більш того, порушення на практиці термінів і вартості перевезень, неузгодженість логістичних операцій створюють суперечність між учасниками ланцюга постачання, підрозділами підприємств, і в результаті створюється неможливість забезпечення нормальних умов для доставки продукції. Якщо розглядати ТЛС в АПК в цілому, то можна виділити її основні складові: закупівлю матеріальних ресурсів, запаси, склади, елеватори (системи зберігання та перероблення продукції); транспорт (транспортна система); обслуговування виробництва, інформаційний зв'язок і контроль, кадри.

В цілому процес планування та формування ТЛС включає ряд послідовних етапів: постановку мети логістичної системи; визначення меж системи; оцінка структурного складу; формування об'єктних складових системи (підсистем, ланок, елементів); розподіл функцій, які виконуються кожним об'єктом логістичної системи; розробка показників функціонування системи; моніторинг ефективності

функціонування логістичної системи. У процесі планування для підвищення ефективності ТЛС можна застосовувати різноманітний науковий інструментарій, який є методичною основою їх побудови. Сукупність методів, використовуваних при планування ТЛС, в залежності від етапів їх побудови, включає безліч завдань, вирішення яких дає можливість досягти формування в логістичній системі певних цілей. Крім того, перераховані методи дозволяють прогнозувати матеріальні потоки, створювати інтегровані системи управління потоками й контролю за їх рухом, розробляти системи логістичного транспортного обслуговування, оптимізувати запаси та вирішувати інші завдання. Кожен із цих інструментів використовується при вирішенні конкретних логістичних завдань, які повинні бути систематизовані наступним чином: впорядкування проблем логістичної системи; оцінка логістичної інформації; прогноз і оцінка логістичних процесів, про які не можна або важко зібрати інформацію; оцінка рівня сервісу. В зв'язку з чим оцінка ефективності ТЛС в АПК повинна функціонувати як синтез постачальницьких, розподільчих і транспортних процесів, що включає: постачання матеріально-технічних ресурсів (транспортне планування); виробництво аграрної продукції (транспортно-логістичне планування); збут аграрної продукції (транспортне забезпечення).

Для того, щоб ТЛС мала розвиток та певний рівень ефективності, відповідно до заданої мети, необхідно розробити сукупність конкретних показників і критеріїв ефективності її планування та функціонування для якої необхідно сформувати єдину методологію її реалізації в АПК.

В цілому запропонований підхід за структуризацією цілей, завдань і характеристик об'єктів та функцій є основою для формування ефективного механізму планування ТЛС в АПК ресурсних потоків. Запропонована систематизація планування дозволяє більш якісно реалізовувати структурну побудову і вирішити основну проблему, що виникає в процесі її функціонування, а також дає можливість послідовно визначити основні характеристики і вчасно

виявити недоліки функціонуючої системи та прийняти рішення й здійснити ефективний управлінський контроль.

Крім цього до етапів планування управління виробничо-збутовими запасами дозволить кількісно оцінювати, аналізувати і прогнозувати систему управління в АПК, що дасть можливість використовувати системну форму організації ТЛП з меншими затратами праці та більшою ефективністю в ТЛС.

Перелік використаної літератури

1. Перебийніс В.І. Транспортно-логістичні системи підприємств: формування та функціонування: монографія / В.І. Перебийніс, О.В. Перебийніс.; під заг. ред. В.І. Перебийніса, - Полтава: РВВ ПУСКУ, 2005. – 207 с.

2. Макаренко Н.О. Оцінка ефективності функціонування логістичної системи аграрного підприємства / Макаренко Н.О. // Східна Європа: економіка, бізнес та управління: електронний науково-практичний журнал. - 2017. - №7. - С. 99-104.

3. Аулін В.В. Методологічні і теоретичні основи забезпечення та підвищення надійності функціонування автомобільних транспортних систем: монографія / В.В. Аулін, Д.В.Голуб, А.В. Гриньків, С.В. Лисенко.; під заг. ред. д.т.н., проф. В.В. Ауліна – Кропивницький: Видавництво ТОВ «КОД», 2017. – 370с.

4. Войтов В.А. Обоснование определения надежности транспортно-логистического процесса / Войтов В.А., Бережная Н.Г. // Матеріали доповідей VI науково-практичної конференції з міжнародною участю «Професійний менеджмент в сучасних умовах розвитку ринку» (1 листопада 2017 р.), м. Харків: Монограф, 2017. – С. 443-434.

5. Аулін В.В. Методологія дослідження ефективності логістичних систем в АПК / Аулін В.В., Великодний Д.О., Дьяченко В.О. // Тези доповідей I - Міжнародної науково - практичної конференції «Автомобільний транспорт та інфраструктура» (26-28 квітня 2018), м. Київ: Видавничий центр НУБіП України, 2018. – С. 8 - 9.

6. Аулін В.В. Підвищення ефективності транспортних систем в АПК на основі логістичного підходу / Аулін В.В., Великодний Д.О., Дьяченко В.О. // Збірник тез доповідей V Міжнародної науково - технічної конференції «Крамаровські читання» (22-23 лютого 2018 року), м. Київ: Видавничий центр НУБіП України, 2018. – С. 135 - 138.